

La Mainada

Preu: 15 cèntims. - Any I. - Núm. 23
Barcelona, 11 de novembre de 1921

— No presumis tant, With, que si només tinguessis dues potes com jo, no em guanyaries a córrer!

Correu de LA MAINADA

(Tancat el dijous, dia 3 de novembre)

Durant la setmana hem rebut originals literaris, artístics, d'enginy i de passatemps, dels següents col·laboradors, mainadistes estimats: Joan Hernández; Miquel Coromines; J. M. Chisor; Rafel García; A. Jordana; i Baró; Sarlé i Bernadet; Paquita Sampaús; Francesc Feliu Molins; Joan Roca; Josep Guixà i Mateu; Joan Marimón (No hi ha lloc!); J. Jesuald Bladé (Hi ha quelcom bo); Miquel Palet; Leuquim G.; Jesús Cardona; F. Milà; Víctor Farreras; Pere Bosch; R. Mondragón; Francesc Jové; R. Samsó (Molt bé, maco!); P. Amat; Josep Escayol; D. Casademont; Josep March i Pla; Maria Regilla; Ernest Mascord Marqués; Verdaguer i Homs; Manuel Rubio; Feliu Gisbert; Anton Perelló; Lluís Ribas Pallí; Mercè Garrigosa (Molt bé!); Ignasi Vinyoles; Mercè Virgili (Bonici!); Miquel S. Boyls; L. L.; Josep M. Cardona; Francesc Pros; V. Llopart i Josep Oriol Franco.

Nota. — Dels treballs que ens han remès els estimats

col·laboradors, ANIREM PUBLICANT TOT EL QUE S'HA PUBLICABLE; I DEL QUE NO, EN FAREM CENDRES. Com que això queda ben explícit, preguem que no ens facin més preguntes ni multipliquin la correspondència inútilment. El que no surt és perquè no pot ésser, o perquè amirà quan li-toqui el torn.

...

Manuel Sanz Poch. — Estic segur que fareu belles coses, però cal que poliu i trebal·leu. Veuré de salvar-vos quelcom! Sense compromís, oi...

Rafel Tassís Marçà. — Celebro que ja estigui decidit al que li vaig dir. Creia que vostè podia fer-ho! En tinc la seguretat, ara...

Narcís Serra. — No puc assegurar si aniran. Llegiu la nota de dalt.

Miquel Bosch i Jover. — Feta l'esmena. Heu encertat el que deïeu. Espero que sereu un bon col·laborador.

J. Bosch i Barrera. — Agraïts de la seva tramesa.

S. Sabater Oliver. — Moltes mercès!

Carles Surribas i Puig. — Hem d'estudiar-ho.

Una abraçada a tots, de

EL GUIA JOAN

PUBLICACIONS DE "LA MAINADA"

GRAN ÉXIT DE LES AUQUES

ALTRE ÉXIT: LES RONDALLES

1.ª La Guerra de Successió o la pèrdua de les llibertats catalanes

Auca patriòtica en 48 rodolins
escrits per J. LAGUA LLITERAS
i dibuixats per LAO ROMERO

2.ª Facècies del senyor Fargues el de les sabates llargues

48 rodolins d'un dels nostres
dibuixants més graciosos.
Versos d'un poeta famossíssim

Cada auca 10 cèntims

Demaneu-la a tot arreu

Primer quadern

La pubilla de l'estany

contada per N'Aureli Capmany
i il·lustrada per En Lao Romero

Segon quadern

La princeseta

contada per N'Aureli Capmany
i il·lustrada per En Garcia Escrivà

Cada rondalla, amb coberta a dues
tintes, 15 cèntims

Demaneu-les a tot arreu

El Nadal que ve, serà un Nadal feliç pels infants de Catalunya, puix podran delectar-se llegint el

CALENDARI DE "LA MAINADA"

que serà el

CALENDARI DE CATALUNYA

Els millors poetes : Els millors prosistes : Els millors dibuixants : La millor presentació

Preguem als corresponents que facin les demandes corresponents, puix estem segurs que l'edició s'agotarà en vint-i-quatre hores

Es tot el món civilitzat acaba de commemorar-se l'aniversari d'una mort heroica: ja de Terenci Mac Swiney, Batlle de la ciutat irlandesa de Cork!

Tots els homes generosos de la terra, des del Septentrió fins a l'extrem Orient, han retut un homenatge de respecte i admiració devota a l'heroi modern de la independència d'Irlanda.

Terenci Mac Swiney morí, com un sant, en la presó, per haver defensat la seva pàtria contra els tirans i els dèspotes que la tenen esclavitzada des de fa segles.

Els nois de Catalunya, terra de noblesa i de tradicionals virtuts masculines, han de deixar un lloc en el seu cor, per a la memòria d'aquest màrtir que volgué morir de fam, abans que reconèixer a la nació opressora de la seva terra.

TERENCI Mac Swiney podia haver viscut per al seu dolç egoïsme familiar, nois i noies catalans! Podia haver estat molt feliç en la seva llar confortable, on l'esperava la companyia d'una esposa bella i les manyagueries d'un fillet! Però havia de renegar, havia de traïr, havia de sotmetre's als dominadors d'Irlanda, la terra Mare!

Va decidir no rebre cap benaurança dels enemics de la seva nació, a canvi de la seva vilesa! Va rebutjar de l'Anglaterra fins el pa! Va morir de fam, a l'ergàstula!

Tota Europa i Amèrica es varen estremir! Quan l'humanitat necessita alts exemples d'heroïsme, surten els herois. En ple segle xx, en que tots els ideals semblava que es podien vendre per un grapat d'or, un baró excels dóna l'or, les comoditats, la felicitat i la mateixa vida per un ideal pur!...

I el què és el sacrifici! Qui mor, triomfa! El qui oprimeix, és vençut!

Les dures entranyes impassibles de l'Estat anglès no varen commoure's davant el fet que creien individual de l'heroi. Si cal que mori, mori! Però Anglaterra no cedeix!

I precisament haurà de cedir perquè ha mort! La llavor del sacrifici és ubèrrima. No és un fet isolat el víctima! Es una sembra d'heroïsme que omplena un poble. Tota Irlanda respon darrera del batlle de Cork!

Cal que els nois de Catalunya es mirin en aquest espill de transcendentalisme eficaç. Cal que cada noi, en l'hora culminant i solemne en que es senti cridat a una gesta excelsa, respongui com deu i no faci cas de les veus egoïstes i brutals que diuen: — De què servirà el teu sacrifici sol?

Mai el sacrifici es estèril. Penseu-hi!

No us aixequieu mai a empreses que estiguin sobre les vostres forces, perquè això no és virtut, sinó presumció, però si us sentiu emportats per la força divina de l'heroïsme, seguiu-la. Tota Catalunya rebrà la glòria i la benaurança del vostre sacrifici.

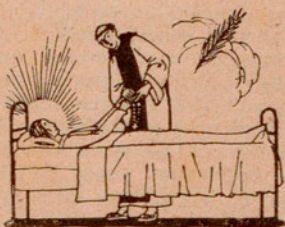
El dia que el màrtir de Cork va entregar la seva ànima heroica a Déu Nostre Senyor, ¡Anglaterra, que creia no ésser vençuda en la seva impassibilitat, va sofrir una grossa derrota! Fins els periòdics de la seva aliada França, els que es demostraven més fervents anglòfils, endolaren les primeres pàgines amb filets negres, i s'arboraren d'indignació...

I altres, i altres pobles protestaren...

Després, els testimonis vius de la esposa vídua i del fillet orfe, que recorren el món, són l'acusació perenne, forta i terrible.

D'això en treu Irlanda un braó formidable! Ja tothom veu que s'apropa el dia en que trencarà els grills de l'esclavitud i davant del món s'alçarà gloriosa i lliure.

EL GUIA JOAN

El que ens conta l'avi

L A G E R O M

(LLEGENDA HOSTOLENCA)

EL taulat, sembrat de pedrugall, està leri-leri de si caurà o no caurà dins el sagrat recinte de ses quatre parets esberlades, i sos degoters omplen d'aigua les llossanes enfonsades de son paviment. La molsa, els blets i els matafocs invadeixen les esquerdes foranes i el setials de pedra, que voregen tot el pòrtic.

Vet aquí Santa Anna, la capelleta del pla del Far, tinguda en l'espai de molts anys per niu d'ànimes en pena!

Les olives i ocellots de ploma bruna, que tota la nit xisclen i xarrotegen en el vetust cloquer, eren mirats com voliors de follets i bruixes, que esbalotaven la rodalia fent saltironar la campana.

Es deia que uns devots, que anaven al Santuari del Far, havien vist aparèixer al cim d'un setial del pòrtic una ombra paorosa, que atapaïnt-se, atapaïnt-se prengué la forma d'una dona jova i agenollada i amb la faç vers la porta. Tafarejats de l'aparició, restaren cama-segats contemplant com s'es-corrien d'entre sos dits uns rosaris, com voliava sa caputxa negra i sentint-la mormolar i pantejar amb grans gemecs. I molt bé s'adonaren que tenia buidats els ulls, com els d'una calavera del cementiri, i que li llueïen els ossos en la cara, en les mans i en els peus, mig-amagats dins unes sabates de pell corcada.

No havia passat un quart d'hora quan l'esquelet ambulat baixà del setial, obrí la porta de la capelleta sols amb el contacte de ses mans ossudes i estirà la corda de la campana, que, com queixant-se d'haver sigut desvetllada, escampà amb llargs gemecs el toc de l'oració vespertina.

Llavors l'esquelet encaputxat, altra volta, pujà al setial, deixant oir als esglaiats que la contemplaven, amb una veu cavernosa:

— *Angelus Domini, annuntiavit Maria...*

Un fred glacial atarí sos membres. Mentrestant la vella espectral continuava resant l'oració de l'*Angeius*, i quan començà el pare-nostre pels fidels difunts, sa veu esgarri-fosa anà defallint, defallint...

— *Requiescant in pace...*, mormolà quasi imperceptiblement, i sense contestar *amen* es fongué, com la boira, deixant-los tafarejats, tremolant de basarda, grocs com la cera...

El fet esmentat fou parlat a milers de voltes i comentat amb un raguitzell, qui d'afegits, qui de retalls.

Deia un que el capellà del Santuari havia derramat tot un perol d'aigua beneïda per dins i per defora de la rústega capelleta; contava l'altre haver sentit l'ànima d'En Rosegaceves fer rodolar cadenes i sogues nuades; qui haver vist a una bruixota fer un encastellat fogorà dalt del campanar; qui oir la campana tocar l'oració a mitja nit...

Mes, amb això no s'acovardaren els planencs, puix un atrevit escamot s'arriscà presentar-se, amb la companyia del capellà del Far, a Santa Anna, a l'hora misteriosa.

Feia una fosca que tallava i feréstegament udolava el vent, quan acabaren de costejar la serra, amb l'esguard sempre fit en la silueta de la capella que es destacava en una celstia festonada de bromes plomises. Un darrera l'altre anaren omplint els setials del pòrtic, i és ben segur que a no ésser la vergonya, més de quatre haurien reculat cap a les Planes, però, com l'unió fa la força, feren el cor fort, encar que de malgrat, esperant l'arribada del misteriós esquelet.

No bé acabaren de sonar tres quarts de dotze que l'ombra avançà a l'interior del pòrtic. Encara que el cor els feia tiba-tiba, aguantaren un moment, amb els cabells de punta. L'ombra anava cercant el seu setial, i en trobar-lo, allargà un braç blanquinós que d'una revolada llençà contra la porta de la capella a l'intrús que l'ocupava, a un espallut traginer.

Els espectadors, tafarejats, no podien aguantar més... I l'ombra anava atapaïnt-se, atapaïnt-se, prenent la forma d'una dona encaputxada, amb els rosaris a les mans...

— ¡La Gerom! — fou el crit dels esglaiats planencs, que retronnyí dins el pòrtic, i, com si els empaités un mal esperit ¡cames ajudeu-me!, es llençaren costa avall, cridant

fins a les Planes, ont arribaren quasi sens alenar, amb els ulls sortits, amb els llavis escumejants, petant de dents, erissats de cabells, i caient a la cantonada del primer carrer, boi repetint, amb grans tremolins:

— ¡La Gerom! ¡La difunta, hem vist!...
¡La difunta! ¡Sentiu? Ara boga la campana...

A l'essent-demà els picarols de la vacada deixondiren el malestruc traginer, qui, creient sortir d'una fossana de morts, ni coneixia la grossa gentada que l'enrotllava i que l'atabalava a preguntes.

Però el malanat sols repetia, amb grans tremolors:

— ¡Quin tripijoc d'ossos! ¡Quina feresa! Jo encara morrejava el dintell de la porta, quan sento una veu fosca, fosca... que em diu: «Sàpigues, mortal, que avui acabo la prometença, la prometença que havia fet a Santa Anna de resar-li unes parts de Rosari...» Després he vist que estirava la corda

de la campana, però jo no l'he sentida, puix se'm taparen les orelles i perdí l'esma... Sols recordo que al deixondir-me tenia davant meu la porta...

Des d'allavors, no s'ha tornat a sentir la campana tocar l'*Angelus*, ni veure fogarons dalt del cloquer, ni ha tornat a reapareixer l'ombra de la Gerom.

Girona

LLUÍS G. CONSTANS

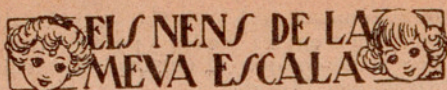
EL NOSTRE FULLETI *Junt amb aquest número repartim el seté plec de l'emocionant i suggestiva novel·la*

ELS CAMINS DE LA SORT

que expressament per a LA MAINADA ha escrit el notable literat Ramon Reventós i ha il·lustrat l'esquísida Lola Anglada.

— Per Déu, senyoreta, no s'equivoqui de bola!

Amb tota devoció a En J. Salvat-Papasseit

ESTAVEN sols solets en el terradet jugant a la bona de Déu, el Quicu, la Sibineta i el plora-miques del pis de dalt. I com no podia menys de succeir, esdevingué inevitablement que d'aquella reunió improvisada en nasqué la discussió, una discussió fina, patèticament d'infants, alcorada fins al punt dels egoïsmes instintius ja des la naixença, mes no rencorosa ni urdidora com les dels homes.

I vingué un moment en que, demés d'altres coses, la Sibineta, copejant fortament la terra, votà nerviosament per l'autenticitat en elegància i en tot de la seva nina, a qual cosa l'ajudà el Quicu resoltament. (Sempre sol ésser així en el món: Reb la part més flaca.)

— Vaia, vaia que ho és de més maca la nina de la Sibineta... Vaia, vaia que ho és!

Succeí com a coronació de l'episodi, que degut als braceigs histèrics que donava aquest, li caigué en terra el bibelot acartroanat, amb la mala fortuna de que la Sibineta, que no parava de saltar, amb un cop de peu, inadvertidament, li trepitgés, ço que féu se li acabés de partir la closca en dos meitats... Compteu llavors l'ensurt que tingué aquesta i el Quicu en veure la fatal desgràcia. Volien ja escapar abans no els toqués rebre, emperò el plora-miques els deturà amb un gest fraternal de victòria definida, tot rioler, continuant amb valentia en el seu comès:

— Sí, però el meu païssó es més macó, per'xò... Té dos caps i dos nassos ara!... I encara més, ah!

I què en direm d'aquell rebequet que no para mai de moure tabola i que cada dia té un caprici nou i que cada dia ronseja per una tonteria nova! Es petit, petit, es diu Josep Maria i té sis anyets només, però cregueu que se'ls fa valer, el ginjolet: els vailets del barri vos ho sabrien dir millor que jo. Cal fer constar, emperò, que d'espavilat i xistós ho és perquè sí i que gasta unes pensades, que, vaja, ni un que el dolés en edat!

Mireu, sinó; feia vuit dies que havia justament finit la mesada i amb aquestes ve que sense preàmbuls de cap mena, mes sí únicament llençant-se amb la seva ingènua

perspicàcia damunt la falda de la marona, interessa l'infantó de la manera més carinyosament que sap podrà resultar-li:

— Saps a mestre, mama, estima força a mi... Dóna sants i tampes maques, saps?... Oi, donaràs dinés per a pagar-li el mes, a mestre?

— Com — diu la mare, en sentir això, tota alarmada — que no te'ls vaig donar?... No fillet, ara no; fins d'aquí molts dies, si Déu vol... Llavors sí, reiet, que te'n donaré.

— No, no, ara. Si ho sabies, mama, em dóna més pega dolça quan li porto dinés!... I per'xò jo vull portar-n'hi forces, jo vull portar-n'hi altra vegada de dinés al mestre, sents, mama?

LA menuda anava dictant i el papa, amb aquella paciència inacabable, vinga escriure sempre. Havien ja omplenat dues cares de paper, i apa... Continuava la menuda «un timòbil de quatre rodes i de corda, una capsa amb llàpissos de color que siguin força llargs... després, una gàvia... no, dues gàvies pels titits...»

— Com, murmurà el papa, deixant anar la ploma, estranyat d'aquesta pretensió tan rara. — Creus que voldran portar-te-les els Reis, dues gàvies? Diga'm sinó, bufoneta, quantes en necessita el teu tit?

— Oh, papa, papa! Tu no saps que l'altre és per als pardalets de la meva germana gran?

Esclatà sorollosament a riure ell a l'acudit de la nena. Efectivament, tenia raó: havia après aquesta, per haver-li sentit dir mantes voltes que la seva germana tenia molts pardalets i ço no ho oblidava així com així, la petita Cristineta.

Un altre dia l'angelet de la Cristineta, en sortir de passeig amb el seu papa (cal dir que de mama no en tenia, ni n'havia conegut mai, potser), va obirar per primera vegada la preada festonada de flors, que demés eren totes molt semblants a ella, i en quedà meravellada. Les galtes se li enrogiren visiblement, i en veient-la així, son pare, tot alegroi, li anava mostrant un per un els diferents encants de natura.

— Guaita guaita, perleta, quants d'ocells allí al tironet!...

— Oi, papa!... Sí?... però fugen, no?

— Sí fugen, lluny lluny! Van al cel, perleta!

— Si fos ocellet, papa, oi... També hi aniria al cel, oi, papa?... Oh, i que donaria un petonet ben fort a la mama, també, si fos ocellet, jo!

PERE PUJOL CASADEMONT

DE LES COSES

QUE PASSEN

D'ENTRE ESPINES NEIX UNA FLOR

Que us estava gaire, el mestre nou? — preguntava, mofeta, en Peret, eixint de darrera una marjada.

— No, noi, no — respongué un dels aciençats minyons que venien de l'escola; — al revés, ens estima molt i fins ens besa.

— A mi, en dos dies que hi és, ja m'ha besat tres voltes — diu un.

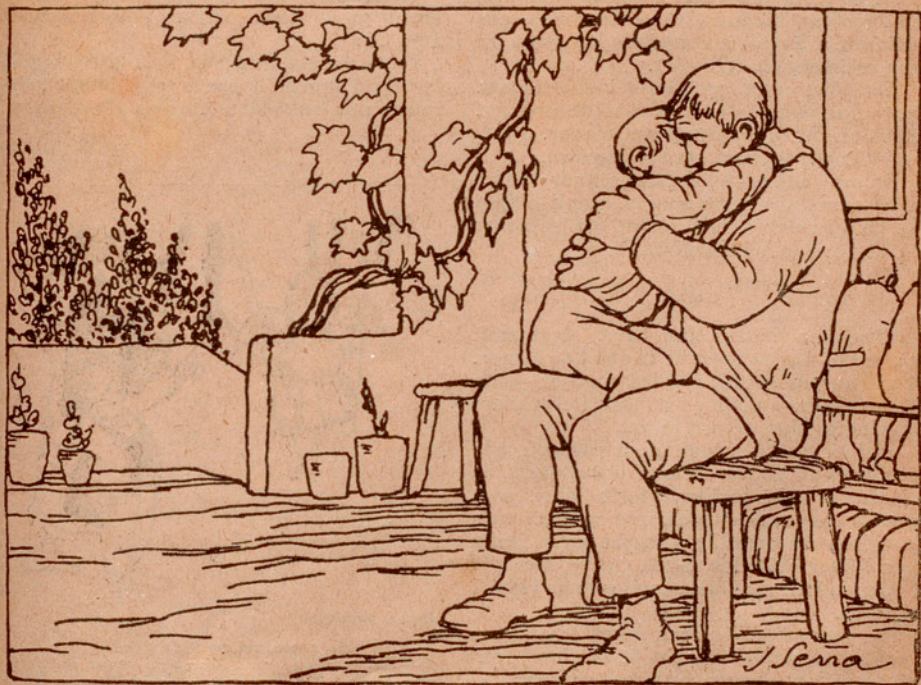
— I a mi, quatre...

Els minyons no es poderen posar d'acord sobre el nombre i distinció dels besos. Discutint, continuaren sa via vers llurs masies, escampades en mig dels conreus ubèrrims.

En Peret restà pensatiu, sentat a la vora del camí. Allò de que el mestre besava sovint, li entrà tant dreturer al cor, que les llàgrimes li fluïren als ulls, en enyor de la per ell tan escassa carena. Perquè en Peret era orfe. Sa pobra mare havia mort en néixer ell, i el pare, que era pastor, s'estimbà un capvespre nevós, quan ell sols tenia cinc anys.

Mercès a la caritat dels bons amics, no li mancà mai minestra ni eixopluc, però es crià d'una faisó salvatge i, cloent son cor bo, es tornà entremaliat, tant, que malessa que succeïa al poble, no n'era agè en Peret.

A l'escola també era el més endiablant i sovint convencia als altres per a que coadjuvessin a ses entremaliadures. No era estrany, doncs, que el bon mestre, jaio ja,

carregat d'espatlles i penes, acabés sovint la paciència i el punís.

Un jorn, aprofitant l'absència del mestre, per a justificar-se d'excel·lent tirador, d'un cop de roc rompé l'únic vidre que no era esquerdat dels dos finestral de la modesta escola. Atrapat en ple delict, el mestre, enutjat, sense pensar-s'hi, li ventà dues catxetes, a qual més sonora. Ell, avergonyit i impotent, fugí camins enllà, fins a la serralada, i desaparegué per uns dies del poble. La gana el devia vèncer, perquè, cap cot i reüllós, tornà a cercar de casa en casa el crostó de pa i el jaç. Emperò, a l'escola, no hi retornà. El pobrissó, fent-se tant mal a ell mateix, creia venjar-se!

Al bon mestre, l'hivern el flagellava, i una tarda grisa que el vent alenava gebrada de les veïnes muntanyes nevades, morí arrupidet en son silló, mentre els infants cantaven, amb el monòton ritme escolar:

...que estau en el cel, sia santificat...

El nou mestre no era ni jove ni vell; si tenia trenta anys, son posat ombriu i trist li'n feia aparentar quaranta. Fou rebut amb simpatia. Sos tristos ulls vessaven amor i ennoblien son rostre. Son posat de vençut cobava un punyent drama. A l'endreçar per primera volta la paraula als nous alumnes, en terminar, mentre deia «fills meus, ens estimarem força», els sanglots ofegaren sa veu esclatant en agre plor.

Els nois, entre sorpreses i emocionats, restaren muts una breu pausa; després, el més decidit, se li apropà consolador.

— Senyor mestre... senyor mestre...

En ses galtones tendres, el senyor mestre hi escampà uns besos sonors, que li eixien de l'ànima i que cada infant oïa ressonar en llur cor, que s'endolcia...

El senyor mestre nou havia sigut molt venturós. Havia gosat de la pau i de l'amor, d'una llar endreçada per les mans de plata d'una amorosa muller i aclarida pels riolers joguineigs d'un eixerit infant.

Sa felicitat fou crudelment reemplaçada per la dissort, que destruí aquell bocí de glòria. La dalla traidora de la Mort, segà aquelles preuades vides, que eren sa vida mateixa. Anorreat i empenyat en la lluita per salvar aquelles vides, acabà més sol i apenat, enfront l'ubac camí que la vida li signava.

En recerca de conhort, menà sos passos vers aquell poble allunyat de la ciutat fatídica que tan plaents records li servava.

I en obirar aquella munió d'infants gentils i bonics, la ferida del record de la vida passada s'obrí cruament.

A l'endemà, en Peret, inconscientment atret, com abella al rusc de l'amor, retornava a l'escola. Temerós, no gosava creuar la porta. El mestre, assabentat de qui era en Peret, i condolgut de sa vida, s'hi apropà amorós, i amb veu dolça el convidà a entrar.

— Vina, entra, bon noiet... — i després: — Entra, Peret, que ja ho sé que ets bon minyó.

En Peret, malfiat, el reüllà, però en veure la faç del mestre, que resplendia bonesa, humiliat en advertir que ço que creia un reny era un convidat al bon camí, barbotejà:

— No, no, no en soc de bo, — protestà — soc dolent.

— No ho creguis; als dolents no els faig petons, i a tu, mira.

I en la faç bruna del malaurat minyó hi posà un bes.

A aquell primer bes que rebia en Peret, sobreixí son cor d'agraïment, i esclatà en dolç plor.

— Mercès, mercès — i es llençà als braços oberts del senyor mestre.

— Ets bo i desgraciat; jo també; ploro un fill, i tu no tens pares. Vols quedar-te amb mi?

I una estreta abraçada i un petó segellà la vida d'aquells dos sers que, juntats, obiraven una aubada venturosa d'esperança.

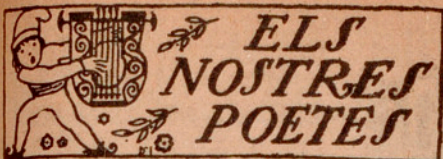
M. RÀFOLS

EX LA PROCESSÓ

— No facis, xistos, noi, no facis xistos!

— Un, només i prou! Miri, aquí ve un àngel amb atxa. Doncs, el mestre diu que àngel ha d'anar sense H.

Els festius, col·laboradors de LA MAINADA

M U S S A F E S T I V A

*Creueu, estimats lectors,
que gairebé em té cremat!
M'acaba la paciència
aquest taül i bergant!*

*Tot el dia perseguint-me,
com a un liadre o un criminal.
Si m'en costa de disgustos
i suors i mals de cap!*

*Encar no surto de casa,
ja el tinc plantat al davant;
si camino, em persegueix;
si estic aturat..., igual;
si surto al balcó, me'l trobo
a la barana enfilat;
i si vaig cap als defores,
l'ensopego a totes parts;
si passejo per la Rambla,
no puc donar un sol pas
que no vegi sa figura
per tot arreu assetjant.*

*Creieu-me que aquest subjecte
em ve fa temps empipant,
de tal sort que sols pensant-hi
estic tot acalorat.*

*— Qui és? El sastre que't cerca
amb la factura a la mà? —
diran aquests que llegeixen
les ratlles que a n'aquí van..*

*— No, senyors, no és el sastre
ni cap més altre industrial;
és Febo, res més que Febo;
el Sol, per dir-ho més clar!*

RAMON SEGARRA

TRES LLETRES BEN ESPAVENTABLES

*Si s'agafen en un barco,
quin brugit que mou la gent!
La bocina brama i ronca,
quin esclai i quin turment!*

*quina greu esgarrifança!
fins fan por al més valent.
Tot se'n va sota les aigües
com per art d'encantament.*

*Quan s'arrapen a la casa,
quin rebombori de gent!
Allò sembla un manicomi,
pitjor que el profunde Àvern:
uns criden, altres no es mouen
com tocals per la corrent;
l'un baixa per les escales,
l'altre fuig per l'Orient,
l'un salta per la finestra,
l'altre pel corral dels bens;
aquest puja, l'altre baixa,
l'altre corre més que el vent,
l'altre surt amb matalassos,
l'un plorant, l'altre rient;
la mare un infant duu als braços,
el pare un grapat d'argent,
tòthom fuig ple de follia
quan aquestes lletres sent.*

*Ai! que jo les porto a sobre!
Fugirà de mi la gent?
I si pujo en algun barco,
donaré esclai i turment?
Apa, doncs, lector, barrina.
Ho encertaràs al moment.*

FRANCESC FOC

E P I G R A M E S

*Un avar en gran manera,
deia al moment de finir:
— El morir no em fa quimera,
si de franc m'han d'enterrar.*

JOAN AUBERT

*

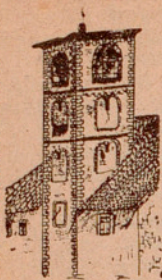
*L'altre dia Don Anton
pel carrer del Rec corria...
Sabeu què anava a agafar?
Doncs, molt senzill: el tramvia!*

JOSEP M.ª LLADÓ

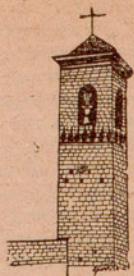
*

*Don Hipòlit Peixaté
un barret s'anà a comprar
i al barreter feu posar
les inicials H. P.*

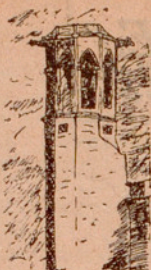
ALÍ O. LI

269. Sant Narcís,
de Baget
(JOSEP OLIVERA
BUIRA)

270. Sant Miquel,
de Montblanc
(R. PARÍS)

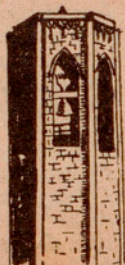
271. Sant Llorenç,
de Lleyda
(ANTONI ISAC
VIDAL)

I 'Concurs de LA MAINADA
**ELS CAMPANARS
DE CATALUNYA**

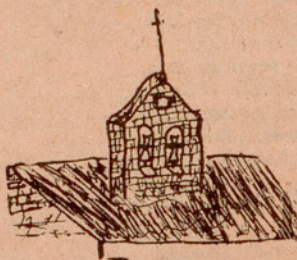
(Vegeu-se les condicions assenya-
lades per a poder optar en aquest
Concurs, en els números 1, 2 i 3
de LA MAINADA)

272. Santa Ague-
da, de Barcelona
(GUERRE POLCH)

273. Santa Maria del
Pi, de Barcelona
(JOSEP MOLINS)

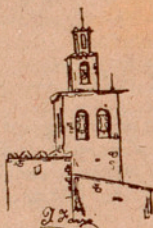
274. Hospici de Girona
(IGNASI GUAL)
10 anys

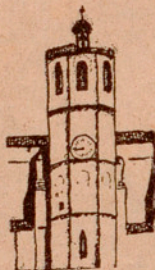
275. Sant Pere,
de Reus
(TORRAS)

276. Parroquial
de Vilaseca
(JOAN LL. CATALÀ)

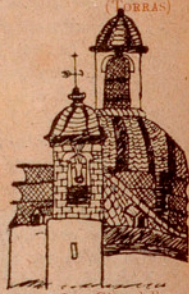
277. Sant Cugat
del Vallès
(JOAN FARRÉ)

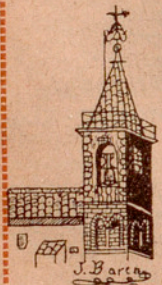
278. Santa Ma-
ria, de Balaguer
(P. BERTRAN)

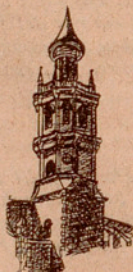
279. Parroquial
de Torredem-
barra
(S. RIPOLL)

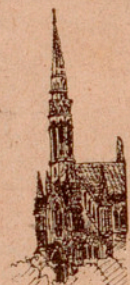
280. La Ciutadella,
de Barcelona
(ERIC RAPEL)
10 anys

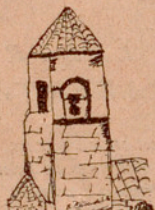
281. Sant Genís,
de Terradell
(J. BAREA)

282. Parroquial
d'Arenys de Mar
(LAURA PÉREZ)

283. Les Saltes
de Barcelona
(N. MARTÍNEZ)

284. Parroquial
dels Dolors, d'Olot
(ANTON CASADELLA)

285. Parroquial
de Campdevànol
(ANGEL FOST)

FULLS DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA

LES CRÒNIQUES REIALS

Els reis catalans foren, en llur majoria, homes de seny i de talent, amics de les ciències i de les lletres, protectors de la cultura, com diem avui. A alguns se'ls atribuïa obres literàries en vers i en prosa.

Estudis i descobertes realitzats posteriorment, han reduït una mica l'extensió que es donava al conreu de la literatura per part dels monarques del casal de Barcelona. Ja no es parla avui de certs reis com a poetes i trovadors, i les dues grans cròniques reials — la d'En Jaume I i la d'En Pere el Cerimoniós — ja no són considerades com filles de la ploma d'aquests dos reis.

La figura literària d'En Jaume I i En Pere III queda així menys alta. Però la veritat té drets primordials. I, en història, com en tot, cal obrir pas a la veritat severa. D'altra part, els dos monarques a què al·ludim, després de rebaixada una part de la glòria literària que els voltava, resten prou alts en la perspectiva de la llunyania històrica. No necessiten els afegits de la fantasia i la falla.

Ni la Crònica d'En Jaume I, ni la d'En

Pere el Cerimoniós — dit també Pere del Punyalet — són fetes de la mà dels dits monarques. La d'En Jaume I fou escrita, probablement, pel seu conseller l'eclesiàstic Jaume Sarroca. La d'En Pere III fou obra de diversos funcionaris de la cancelleria reial, entre ells En Descoll i En Canyelles, amb algun tros escrit personalment pel rei.

Això no fa minvar la vàlua històrica d'aqueixes cròniques, puix que els dos monarques les inspiraren directament.

En Pere el Cerimoniós donava instruccions als seus col·laboradors i repassava i corregia allò que aquests anaven escrivint.

Pel que fa a aquesta darrera Crònica, ens cal advertir que avui està rectificada la opinió d'En Josep Coroleu, qui atribuï l'obra a En Bernat Desclot, fundant-se en un document per ell descobert a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. Un examen més detingut del dit document, i altres documents trobats després, han fet veure que En Desclot no escriví tota la Crònica, la qual, com ja havem dit, és obra de diverses mans.

L'haver-se aclarit aquest punt, no desfà els mèrits literaris d'En Pere del Punyalet, qui tenia una gran cultura, llegia molt i era poeta i orador.

A. ROVIRA I VIRGILI

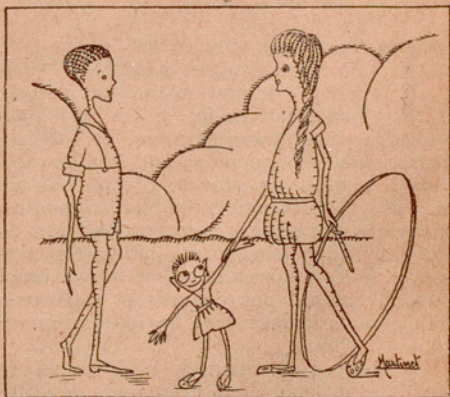
PER A ESCARMENT

Al dispensari del carrer de Barbarà va ésser curat el nen Jaume Font, de 4 anys, el qual, tot jugant a casa seva, Sant Martí, 7, primer, va caure i es va produir commoció cerebral.

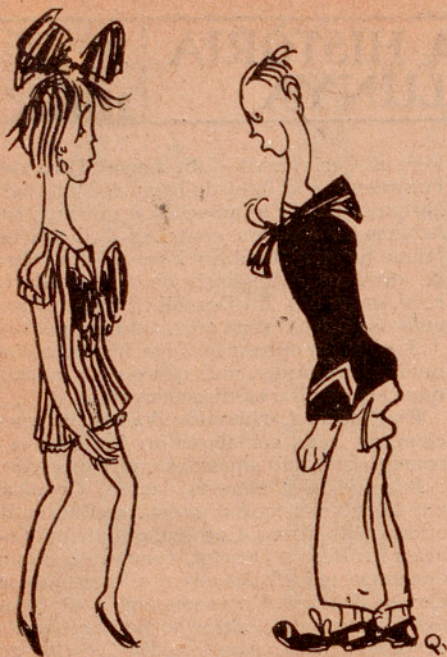
— Va caure del balcó del seu domicili, Sicília, 84, principal, la noia Maria Bau, de 5 anys, que estava enfilada en una cadira, i es va fracturar el fúmer dret. Va ingressar a l'Hospital Clínic.

— Una bicicleta atropellà, a la Ronda de Sant Antoni, al noi Martí Ródenas, de onze anys, i li causà extenses contusions a la regió maxil·lar esquerra i a les cames.

— Volent pujar en un tramvia que passava pel carrer de les Corts, prop del d'Urgell, el noi Joan Bernal, de 13 anys, va caure i es va fer una ferida a la regió occipital.

— La Teta sempre em pega perquè ella té deu anys i jo només en tinc vuit. Però ja veuràs, quan jo en tingui onze! Com que seré més gran que ella, les hi faré pagar totes juntes!

— Et trobes malament, Quimet? Això és que deus haver menjat alguna cosa que no t'ha sentat bé.

— Caragols.

— Ho veus? Els caragols són molt indigests.

— Sí, però el que penso que m'ha fet mal són les closques.

ANGEL DE MORT

Tot era quietud en aquell carrer vilatà, de cases blanques i rialleres. Solament, i de tant en tant, un glop de brisa, ja eixida de les ondulants ones, ja dels pinars propers, es deixava sentir suau fent remoure amb son lleu impuls les fulles dels superbs plàtans que ornaven la via principal del poble. Les poques persones que per allí passaven ho feien de pressa i silencioses; com amb por o respecte. Dues comares es trobaren, canviaren alguns mots, i poc després es separaven tan silenciosament com havien enraonat i s'havien trobat.

Al lluny, i apropant-se ràpidament, se sentia el dringar d'una campaneta de Combragar. Poc després, el rector del poble, assistit per dos escolanets, tombà la cantonada, portant entre ses mans l'Imatge de Jesús Sagramentat.

En ésser prop de mig carrer, mentre

un escolanet donà l'última batallada a la campaneta, l'altre plegà l'ombrellà i el rector es disposà a entrar en una casa de modest aspecte, de la qual, en sentir la campaneta anunciant l'arribada de la Sagrada Forma, van sortir dues persones amb ciris encesos a les mans.

En el primer pis d'aquella casa, víctima de l'açot que ha flaquejat al món enter i voltada per sa desolada mare i germans, hi agonitzava una nena de tretze anys.

El sacerdot s'acostà a la capçalera del llit on romania retuda aquella tendra criatura i provà inútilment de confessar-la; la mort avençava ràpida i inflexible i l'havia ja privada de l'enteniment... La mare, que fins llavors no s'havia fixat en res, alçà el cap, per primera volta, després de moltes hores, de sobre el llit de sa filleta, i mirà fixament al sacerdot, com preguntant-li... El ministre de Déu comprengué aquella mirada, i no sabent què contestar, acotà el cap i pregà...

La campaneta es deixà sentir novament, i estenen l'escolanet altra volta l'ombrellà, el rector reprengué el camí de l'església, després d'haver complert el seu sagrat ministeri amb aquella a qui Déu demanava al seu costat.

L'agonitzant, després que el sacerdot li hagué administrat l'Extrema Unció, ja que altra cosa no era pas possible a causa de llur defalliment, es reanimà de sobte; estengué sos bracets lassos vers la seva mare, i, guaitant amb mirada confosa el seu rostret solcat de llàgrimes, li digué:

— Mare, mare, i el pare, on és?...

— Ja vindrà, filleta meva, — respongué sa mare, ofegant un sanglot; — no crec que tardis en arribar...

— Gràcies, mare, gràcies, — respongué la dissortada nena, tornant-se a acotzar — Ans de morir... el vui veure...

La transtornada mare no respongué res. La veu se li nuava a la gorja i les llàgrimes que eixien de son cor destrossat no la deixaven parlar. Feia tres anys, dia per dia, que el seu espòs era anat a Amèrica, terra de promissió, per cercar, a còpia de suors, la felicitat pels seus fills. No l'havien avisat. ¿Per què fer-ho? ¿Per a donar-li un nou sofriment a afegir als molts que ja passava?... La malaltia de la seva filleta, encara que el metge digué el contrari, prou comprengué la mare que era incurable!

La porta del cancell s'obrí amb violència; era que venien de buscar un nou remei, un remei heroic, i la malalteta ho sentí, i per segon cop es deixondí:

— El pare!... el pare!... — exclamà amb un espasmè — Sí que ho és... sí... Pare!... pare!...

I dient aquestes paraules s'incorporà del llit i mirà fixament a cert punt de l'estança, on amb la seva obsessió creia veure a aquell a qui demanava.

La mare ja no plorava; mirava a aquell tros de ses entranyes amb mirada incerta, amb el pit pantejant d'engúnia, i esperant, esperant amb un neguit terrible, impossible de descriure, el moment suprem en què s'extingís la vida d'aquell cos ja mort i que ella havia fet objecte de llur predilecció mentre la tingué al seu costat... I ja no plorava; les llàgrimes havien desaparegut de sos ulls inflamats pel desesper i era el cor el que plorava terriblement per una

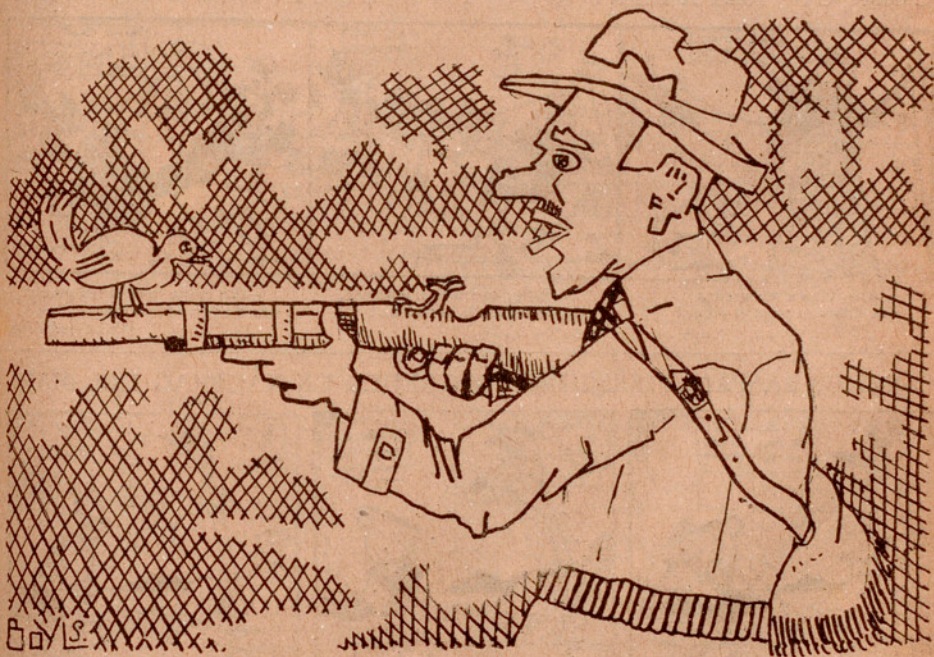
ferida horrorosa, incurable per mai més... i sa filla, inconscient, continuava...

— Mare, mare, no el veus... no el vols veure?... I està aquí... al costat meu... abraçant-me... Mercès, Déu meu!...

I la veu s'extingí; adreçà una última mirada, i amb aquell esquitx de vida que li quedava, hi anava comprès tot un poema d'amor, d'estimació immensa, vers aquell a qui Déu volgué fer-li veure, abans d'anar-se'n per a sempre d'aquest món...

El que ella creia veure com a son pare, absent a molts quilòmetres, era un Arcàngel immaculat, que, enviat pel Rei dels Cels, abandonà sa celèstia mansió per a recollir una ànima que mai no hauria hagut de sortir del seu veritable lloc... el Cel!

L. LEONARD FONT

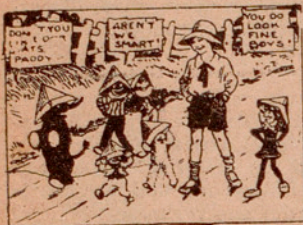
EL CAÇADOR COMPROMÈS

— Remariagneta! Fins les bèsties progressen! Heu vist quina se n'han inventat ara, per a que no les cacin?

Al·lò que fa riure els altres nois

COM LES JOGUINES D'EN PAU TROBEN CADA UNA SA NAU

—No us queixareu d'En Pauet.
Us he fet un bon barret.
Així us defenso jo
contra tota insolació...

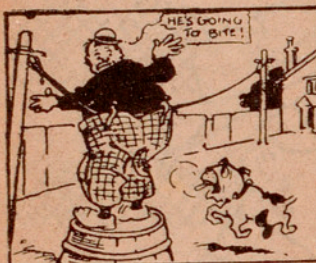
—Ara ja d'aquests capells
podríem fer-ne vaixells.
—Prou que sí. No estaran mal,
sense deixar el litoral.

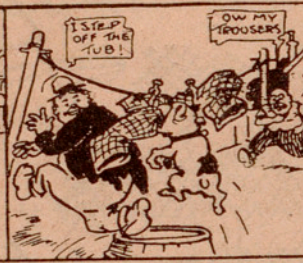
—Adéu, En Pauet, adéu!
—Ai, beneïts; no naufragueu!
—No volem captivitat!
—I si teniu tempestat?

(De The Rainbow)

COM UN REPATANI GOS POT EQUIVOCAR EL MOS

Apa, vina a mossegar,
que l'amo et paga el dinar!

—Boig, de males intencions,
no són meus els pantalons!

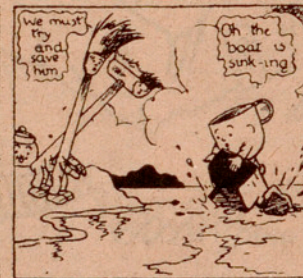
—La culpa la té el teu gos,
que s'equivoca de mos.

(Del Comic Life)

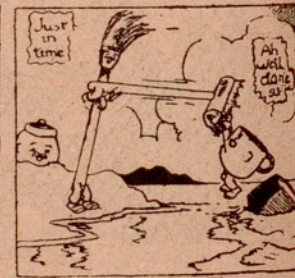
COM DOS RASPALLS D'ESCOMBRAR TREUEN UN NÀUFRAG DEL MAR!

—Company Raspall, la cassola
ve navegant tota sola.
Ai, la seva barca toca
en la punxaguda roca!

—Bons Raspalls, doneu-me auxili,
que se m'enfonsa el navili!
—Cassola, no en facis cas:
ara et treurem del mal pas...

—Som gimnastes de primera
i fem un treball que esvera.
Si t'agates al cabell
pots dir que has salvat la pell!

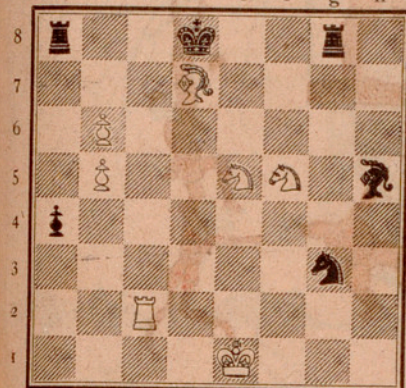
(De The Cheeks' own)

JARDINET DE PASSATEMPS

SECCIÓ D'ESCACS

PROBLEMA N.º 4, per JOSEP PALUZIE

a b c d e f g h

BLANQUES

Les Blanques juguen i donen mat en dues jugades

Solució al problema n.º 3: Tc6-b6

ENDEVINALLES

LOGOGRIF NUMÉRIC, per ELISA TASIS

1 2 3 4 5 6	Planta	<i>Romane</i>
1 4 3 2 5	Nom d'home	
3 2 5 4	Animal	
1 2 3	Licor	
3 6	Nota musical	
4	Vocal	

QUADRAT, per E. VALLRIBERA

o o o	Animal
o o o	*
o o o	Mineral

IEROGLÍFIC COMPRIMIT, per LL. GIBERT

SAS. SAS. SAS.

ENDEVINALLA, per CATELLUS

Vivint moro de seguida;
matant-me em dones la vida.

R O M B O, per P. PET

Substituir els punts per lletres de manera que vertical i horitzontalment es llegeixi: consonant; peix; nom d'home; part del cos i vocal.

ANAGRAMA, per JOSEFINA FERRATER M.

Total porta la total,
i renta la cassola amb tot.

TARGETA, per J. A. MENASANCH

Laieta Viana Gran

Combinar aquestes lletres de manera que donin el nom d'un carrer de Barcelona.

Solucions a les endevinalles del número anterior

Al jeroglífic: Mariner pobre, no pot criar gos.

A la targeta: Roger de Llúria.

Al logogrif numéric: Portugal.

A la endevinalla: Els pinyons a la pinya.

A la baldufa numérica: Ramon.

A l'accentigaf: Martí, timar, marit.

Els eixerits endevinaires

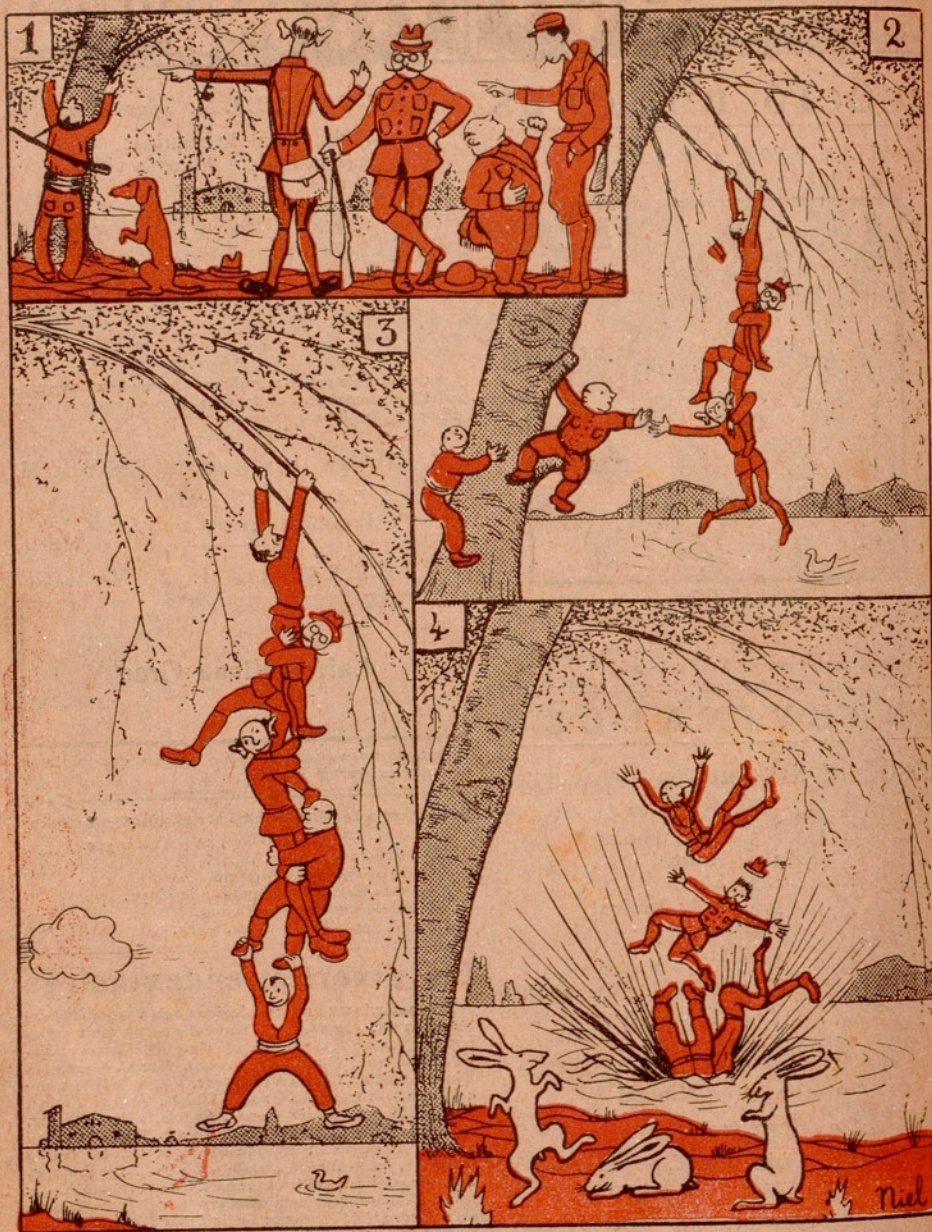
Han endevinat totes les solucions dels passatemps del número 21, els següents mainadistes, estimats amics nostres; Jaume Massot, Carme Castells, Francesc Xavier Vilaresau, Rosa Soler, Anton Marco, Germanes Rius i Gelabert, Carles Verdaguier, Maria de l'Assumpció Juirats, Montserrat Reus i Obiols, Antoni Freixa, Miquel Marco, Maria Reus i Obiols, Fermí Vicente, Domènec Vinyes, Enric Rafel, Cebrià Màs, Hermann Bonnin, F. de Rius, Matilde Martínez Oriol, Menció Balaguer, Josep Illa Casals, Mercè Tarrats i Joan Aspa. Poden passar a recollir el premi els deu primers.

Han resolt el problema número 2 del Joc d'Escacs, els nostres amics estimats: Euric Prats i Puig i els germans Soler, aquests últims amb una veritable ostentació de mestria.

Les germanes Rius i Gelabert, de Saragossa, solucionaren també el problema número 1.

A. Artís, imp. — Vich, 16 : Tel. 1471 G : Barcelona

L'ARBRE QUE TÉ SET I ELS CAÇADORS COMPASSIUS (CONTE GRÀFIC)

1. Uns caçadors, reposant a la vora d'un estany, veieren un arbre que s'inclinava vers l'aigua, sense arribar-hi. «Es morirà de set», digueren. — 2. I, magnànims, decidiren fer-li abastar l'aigua gemada que havia de rejevenir-lo, fent una corda humana, fins que el pes de tots el curvaria... — 3. Ja estaven penjats, i quan esperaven veure reïxir el llur esforç, al del capdamunt se li segaren les mans... «No us mogueu...» va dir. «Es cosa d'ensalivar-me una mica...». — 4. I fou així que prengueren un bany insospitat, mentre la caça feia ballmanetes.